13. 11. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Výkladové obtíže § 66 odst. 1 ZOK

Ustanovení § 66 ZOK představuje důležitý nástroj ochrany věřitelů, avšak jeho textace vykazuje řadu nejasností. Diskusi vyvolává především propojení písmen a) a b) pomocí spojky „, a“, která otevírá otázku, zda jde o podmínky formulované kumulativně či na sobě zcela nezávisle. Možné výkladové najasnosti přitom zásadně ovlivňuje i skutečnost, zda insolvenční návrh podal sám dlužník, anebo šlo o věřitelský insolvenční návrh, k němuž dlužník přistoupil. Výklad je pro praxi zásadní, neboť určuje, kdy lze dovodit v souvislosti s danou právní normou odpovědnost člena statutárního orgánu a kdy nikoli.

Právní rámec

Jak přehledně uvádí komentářová literatura[1], ustanovení § 68 ZOK ve znění účinném do 31.12.2020 zakotvující ručení členů statutárních orgánů v případě úpadku obchodní korporace, nebylo v praxi příliš využíváno. Insolvenční správci žaloby zpravidla nepodávali a věřitelé tak činili rovněž sporadicky. Nedostatkem byla nejenom roztříštěnost právní úpravy (viz § 62, § 63, 64 a § 68 ZOK ve znění účinném do 31.12.2020), ale také negativní aspekt spočívající v tom, že po zjištění úpadku dlužníka bylo umožněno, aby věřitelé vymáhali své pohledávky mimo insolvenční řízení individuálně, což mohlo vést k jejich zvýhodnění a faktickému obcházení kolektivního způsobu řešení úpadku a principu poměrného uspokojení.

Novela ZOK účinná od 1.1.2021 sjednotila dříve roztříštěnou právní úpravu odpovědnosti statutárních orgánů a vytvořila ucelenější mechanismus ochrany věřitelů v úpadkových situacích. Odpovědnost je nyní řešena komplexně v § 66 ZOK. Cílem změny bylo zavést nástroj, jehož prostřednictvím se insolvenční správce může domáhat doplnění majetku dlužníka přímo od členů jeho statutárního orgánu.[2] Koncept akcesorického ručení byl nahrazen přímou povinností plnit do majetkové podstaty. Vlivem uvedeného se z případného plnění mohou uspokojit všichni věřitelé a nikoliv jen konkrétní věřitel, který uplatnil své nároky z titulu ručení[3].

Skutkové podstaty

Odkazované ustanovení obsahuje dvě skutkové podstaty. Podle § 66 odst. 1 písm. a) ZOK lze uložit na návrh insolvenčního správce povinnost vydat do majetkové podstaty získaný prospěch až za 2 roky zpětně členovi statutárního orgánu, který porušením svých povinností přispěl k úpadku obchodní korporace, pakliže již soud rozhodl o způsobu řešení úpadku. Insolvenční řízení musí být dle zákona *„zahájené na návrh jiné osoby než dlužníka“* (viz dále).

Podle § 66 odst. 1 písm. b) ZOK lze uložit na návrh insolvenčního správce sankci v podobě povinnosti poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace členovi statutárního orgánu, který porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace přispěl, jestliže již soud prohlásil na majetek obchodní korporace konkurs.

Dlužnický návrh

Smyslem účinné právní úpravy je motivovat odpovědné osoby, aby plnily povinnosti podle § 98 IZ, tj.

podaly insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděly či při náležité pečlivosti měly dozvědět o úpadku obchodní korporace. Pokud insolvenční návrh podá (výlučně) věřitel, nemohou se odpovědné osoby již své odpovědnosti podle § 66 odst. 1 písm. a) ZOK zprostit (při naplnění zbylých předpokladů odpovědnosti)[4].

Komplikace přináší situace, kdy insolvenční řízení iniciuje věřitel, avšak dlužník ještě před rozhodnutím o úpadku podá vlastní insolvenční návrh, tzn., že k prvotnímu insolvenčnímu návrhu ve smyslu § 107 odst. 1 IZ přistoupí.

Výkladem zákona stricto sensu bychom dospěli k závěru, že se přistoupením dlužníka automaticky vyloučí možnost aplikace následků obsažených v § 66 odst. 1 písm. a) ZOK. Takový přístup by byl nicméně příliš formalistický a odporoval by smyslu a účelu předmětné právní normy, nehledě na to, že by aproboval možné účelové jednání dlužníka učiněné s cílem vyhnout se zasloužené sankci.

Odborná literatura konstatuje, že přistoupí-li dlužník k věřitelskému insolvenčnímu návrhu před rozhodnutím o úpadku, neznamená to automatické vyloučení odpovědnosti podle § 66 odst. 1 písm. a) ZOK. Nejprve je třeba zkoumat, zda lze považovat insolvenční návrh dlužníka za včasný a řádný, tj. podaný bez zbytečného odkladu poté, kdy obchodní korporaci vznikla povinnost jej podat podle § 98 IZ a zda byl návrh učiněn v souladu se zákonem, zejména § 104 IZ. Pokud přistoupení dlužníka k insolvenčnímu návrhu tyto podmínky naplní, měla by být sankce podle § 66 odst. 1 písm. a) ZOK znemožněna.[5][6]

Nabízí se poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.3.2024, sp. zn. 29 Cdo 658/2024, v němž se dovolací soud zabýval výkladem předchozí právní úpravy. Ohledně slovního spojení „*insolvenční návrh jiné osoby než dlužníka*“ obsaženého v již neúčinném ustanovení § 62 ZOK uzavřel, že půjde o výlučně věřitelský insolvenční návrh a že účinky nebudou naplněny, pakliže se dlužník před rozhodnutím o úpadku stane dalším navrhovatelem. Dovolací soud odůvodnil svůj názor tím, že absence postihu kvůli přistoupení dlužníka k insolvenčnímu návrhu je „odměnou“ aktivity orgánů obchodní korporace a že jde i o to, aby tyto orgány neprotahovaly „spor o úpadek“ v obavě z možného postihu podle § 62 ZOK.

Domnívám se, že shora uvedený striktní přístup se po novele neuplatní – v tomto ohledu souhlasím se závěry odborné literatury, že je třeba zkoumat podmínky a okolnosti přistoupení dlužníka k insolvenčnímu návrhu. Stejně tak je nezbytné posoudit, zda se dlužník nesnaží účelově vyhnout zasloužené sankci za prodlení s plněním jeho zákonných povinností.

Výklad spojky „a“

Další nejasnost působí propojení mezi oběma písmeny v § 66 odst. 1 ZOK provedené za použití spojky „a“ a jí předcházející čárky. Vyvstává otázka, zda jsou podmínky obou skutkových podstat vymezeny kumulativně, anebo jsou na sobě nezávislé.

V komentářové literatuře byl vyřčen názor, že se pro uplatnění ustanovení § 66 odst. 1 písm. b) ZOK vyžaduje splnění obecných předpokladů odpovědnosti dle § 66 odst. 1 písm. a) ZOK a vedle toho je nutné splnění dalšího předpokladu v podobě rozhodnutí insolvenčního soudu o řešení úpadku obchodní korporace konkursem.[7]

Možné vodítko poskytl Městský soud v Praze, který se v rozsudku ze dne 24.10.2024, čj. 237 ICm 1546/2022-250 (MSPH 77 INS 6059/2021) zabýval otázkou výkladu § 66 ZOK, kdy žalovaní namítali, že nejsou splněny podmínky pro podání žaloby podle § 66 odst. 1 písm. b) ZOK, protože insolvenční řízení bylo zahájeno pouze na návrh dlužníka a nikoli na návrh jiné osoby. Žalovaní tedy tvrdili, že předmětnou podmínku lze aplikovat i pro podání žaloby na doplnění pasiv podle § 66 odst. 1 písm. b)

ZOK.

Insolvenční soud v rozsudku odkázal na důvodovou zprávu k zákonu č. 33/2020 Sb. a konstatoval, že zákonodárce poměrně jasně rozlišuje mezi žalobou na povinnost vydat prospěch z výkonu funkce a žalobou na doplnění pasiv. U první žaloby zákonodárce zdůrazňuje, že soud rozhodne o povinnosti člena statutárního orgánu vydat prospěch z výkonu funkce pouze v případě, že se jedná o insolvenční řízení zahájené k jinému než dlužníkovu návrhu. Naopak u žaloby na doplnění pasiv zákonodárce podmínku věřitelského návrhu nezmiňuje a jako jedinou podmínku týkající se insolvenčního řízení stanovuje, že úpadek dlužníka musí být řešen konkursem. Na tomto základě insolvenční soud uzavřel, že *„pokud by tak zákonodárce zamýšlel stanovit podmínku věřitelského návrhu i pro žalobu na doplnění pasiv, učinil by tak v zákonném textu § 66 odst. 1 písm. b) ZOK výslovně, stejně jako tak učinil v § 66 odst. 1 písm. a) ZOK nebo by ji jako společnou podmínku pro obě žaloby uvedl v uvozujícím prvním odstavci ustanovení*".

Závěr

Ustanovení § 66 odst. 1 ZOK představuje silný nástroj ochrany věřitelů a mechanismus vymáhání odpovědnosti členů statutárních orgánů v úpadkových situacích. Jeho znění nicméně vyvolává výkladové nejasnosti, které budou pravděpodobně s konečnou platností vyřešeny až soudní praxí.

Mgr. Kateřina Kösslerová
Advokátka

KLB LEGAL

KLB Legal, s.r.o., advokátní kancelář

Letenská 121/8
118 00 Praha 1

Tel.: +420 739 040 363
e-mail: info@klblegal.cz

---

[1] ŠUK, Petr. § 66 [Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 226, marg. č. 7–9.

[2] Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony.

[3] LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2025-10-27]. ASPI_ID KO90_2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

[4] LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2025-10-27]. ASPI_ID KO90_2012CZ. Dostupné >>> zde. ISSN 2336-517X.

[5] ŠUK, petr. § 66 [Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích: komentář. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-799-6.

[6] LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2025-10-27]. ASPI_ID KO90_2012CZ. Dostupné >>> zde. ISSN 2336-517X.

[7] LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2025-10-27]. ASPI_ID KO90_2012CZ. Dostupné >>> zde. ISSN 2336-517X.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Prodej rodinné firmy: Co má být skutečně součástí transakce?
- Podíl před vznikem společnosti: k přípustnosti jeho převodu
- Byznys a paragrafy, díl 46.: Pravidlo podnikatelského úsudku: Jak rozhodovat bez zbytečného strachu z osobní odpovědnosti
- Bytová družstva
- Limity rozkazu k vyklizení: Skutečně pomůže rozhýbat trh s nájemním bydlením?
- Jak najít kupce pro svou firmu přes M&A poradce: na co si dát pozor ve smlouvě se zprostředkovatelem
- Nábor zaměstnanců přes agentury a M&A transakce: kde končí ochrana investice a začíná kartel
- Nové pojetí úvěruschopnosti spotřebitele?